

thema geld

Een huis voor één stilleven

De rijkdommen van 'casanova' Picasso

Een toeristisch rondje door Montmartre leidt meestal wel langs het place Emile Goudeau. Want daar, in de Bateau Lavoir, begon het allemaal voor Pablo Picasso, de eenvoudige volksjongen uit Malaga die hier in 1900 naar toe was gekomen voor kunst, mooie vrouwen en het grote geld. Toen hij in 1973 overleed, was hij inderdaad 's werelds beroemdste kunstenaar, had hij talloze vrouwen bemind en bezat hij een onschatbaar vermogen aan roerend en onroerend goed.

thema geld

Montmartre 1904. Picasso maakt kennis met de bevallige Fernande Olivier. Hun ontmoeting betekent de overgang van zijn sombere blauwe periode naar de roze, waarin sensualiteit, elegantie en pastelkleuren overheersen. Het blijkt een succesvolle omwenteling. Kunsthandelaar Ambroise Vollard koopt een groot deel voor 2 000 francs, een ongekend bedrag in die tijd. Daarop volgen meer belangrijke contacten. De gefortuneerde Gertrude Stein wordt zijn beschermvrouwe en de Russische verzamelaar Sergej Sjtsjoekin staat garant voor een flinke afname van nieuw werk. Toch is het de Duitser Daniel-Henry Kahnweiler die door zijn wereldwijde connecties Picasso de grote doorbraak bezorgt. De financiële opmars van de kleine Spanjaard is begonnen. De armoedige Bateau Lavoir wordt ingeruild voor een ruimer onderkomen aan de boulevard de Clichy (nr.11) en niet veel later wordt ook Fernande Olivier ingeruild voor een reeks nieuwe liefdes.

Olga Koklova

Het vaste inkomen dat Picasso nu dankzij een exclusief contact met Kahnweiler geniet, stelt hem in staat veel te reizen en ateliers af te huren in Ceret en Sorgues. Terug in Parijs verblijft hij op wisselende adressen. Als hij in 1916 de Russische Olga Koklova heeft veroverd, wordt Parijs verruild voor een huis in Montrouge (rue Victor 22). De relatie met Olga, een ballerina uit de Ballets Russes van Sergej Diaghilev brengt hem in contact met de hogere intellectuele kringen, wat hem nog meer bekendheid en vele lucratieve opdrachten oplevert. In 1918 trouwen Olga en Picasso en betrekken ze een ruim appartement/ atelier aan de rue Boétie (nr.23). Het wordt de uitvalbasis voor talrijke reizen naar de Franse Riviera en Fontainebleau, waar de Picasso's een zomervilla huren.

Nóg meer Picasso's

Ondertussen draait Picasso BV op volle toeren en worden zijn schilderijen overal ter wereld geëxposeerd en verkocht. Privé gaat het er al even stormachtig aan toe. Zoon Paul wordt geboren en vader Pablo heeft een nieuwe vlam aan de haak geslagen: de zeventienjarige Marie-Thérèse Walter. Om zijn geheime maîtresse dicht bij zich te hebben, huurt hij voor haar een appartement recht tegenover zijn eigen huis aan de rue Boétie. Een niet al te praktische zet van de geslepen Spanjaard. Vandaar dat hij in 1930 het Château de Boisgeloup koopt. Een 17de-eeuws kasteel, 60 km ten noorden van Parijs. Zogezegd als atelier, maar vooral om zich daar ongestoord door Marie-Thérèse te laten inspireren en beminnen. Intussen heeft hij voor de nietsvermoedende Olga en Paul een vakantiehuis geregeld in Juan-les-Pins. Vijf jaar lang gaat de liaison probleemloos voort, totdat in 1935 Marie-Thérèse ineens bij Olga op de stoep staat met een zuigeling op haar arm. Naar

verluidt zou zij toen de legendarische woorden: 'Zie je dit kind? Dat is óók een werk van Picasso' hebben gesproken.

Juridische scheiding

Een ontredderde Olga vertrekt met zoon Paul naar Zuid-Frankrijk. Picasso besluit van haar te scheiden maar als zijn advocaat hem vertelt dat Olga de helft van zijn bezittingen zal krijgen, verandert hij de eis tot echtscheiding in een eis tot een juridische scheiding. In 1940 is de zaak rond. Olga blijft zijn officiële echtgenote en krijgt, naast een jaarlijkse toelage, het huis in Boisgeloup, inclusief de aanwezige schilderijen en sculpturen. Veel zal ze er niet wonen. Ze verblijft hoofdzakelijk in hotels, die door Picasso worden betaald. Ondertussen heeft de kunstenaar, vrezend voor zijn kapitaal, het huis in Juan-les-Pins gekocht voor Marie-Thérèse en een fors bedrag op haar bankrekening gestort.⁴⁶

Een huis voor één stilleven

Maar ook Marie-Thérèse Walter en haar dochttertje Maya moeten er op zeker moment aan geloven: Picasso is opnieuw verliefd. Zijn nieuwe muze heet Dora Maar. Een warmbloedige fotografe van Joegoslavische afkomst. In 1945 koopt Picasso een riante woning voor haar in het Provençaalse bergdorp Ménerbes. De prijs: één stilleven. De Spanjaard is dan al zo legendarisch dat dat kan. Dora Maar zal het huis tot haar dood in 1997 in bezit houden, zich wel bewust van het feit dat de Grote Meester er ook met een ander het bed deelde.

Huizen en kastelen

Die ander was Françoise Gilot, een talentvolle schilderes, 40 jaar jonger dan Picasso. Met haar sticht hij opnieuw een gezin. In pottenbakkersdorp Vallauris bij Antibes nemen zij hun intrek in Villa Galloise, die tot het familiebezit van Françoise behoort. Picasso, in zijn eer aangetast, koopt voor zijn liefde meteen een tweede huis: Le Fournas, een voormalige parfumerie waar hij zijn atelier inricht. Daarnaast gaat hij met keramiek werken in potterie Madoura waar hij in aanraking komt met de nog jongere Jacqueline Roque. Zij zal Picasso's laatste vrouw worden. Op dat moment heeft Françoise hem al met hun kinderen Claude en Paloma verlaten en Le Fournas aan hem teruggekocht voor hetzelfde bedrag als hij ervoor betaald had. Maar daar ligt de voormalige armoedzaaiër uit de Bateau Lavoir al lang niet meer wakker van. Sterker nog, twee jaar later, in 1955, heeft de 74-jarige kunstenaar in de heuvels van Cannes zijn oog laten vallen op de kapitale villa La Californie. Om rustiger te kunnen werken, schaft hij daarnaast een 14de-eeuws kasteel aan in Vauvenargues, bij Aix-en-Provence. Maar dat blijkt toch wel erg stil en afgelegen. De oplossing ligt voor de hand: nóg maar een huis erbij, iets dichterbij de bewoonde

wereld. Het wordt het Mas Notre-Dame-de-Vie in Mougins, een royaal, streng beveiligd landhuis. Het zal Picasso's laatste atelier worden. Na twaalf jaar als een bezetene te hebben toegegeven aan zijn onstuitbare scheppingsdrang, sterft hij er op 8 april 1973, in het bijzijn van Jacqueline met wie hij in 1961 is getrouwd. Hij wordt begraven in het park van zijn kasteel in Vauvenargues. De verdeling van de erfenis kan beginnen...

L'affaire Picasso

De afwikkeling van Picasso's erfenis – bekend als *l'affaire Picasso* – ontwikkelt zich tot een uiterst gecompliceerde en bizarre soap die zeven jaar zal duren en die zowel de advocaten als de Franse staat een fortuin oplevert. De feiten:

- In 1973 zijn er twee officiële erfgenamen: Jacqueline Roque en Paul Picasso. De andere kinderen – Maya, Claude en Paloma – zijn onwettig.
- Alleen al de artistieke erfenis, bijna 50 000 werken, wordt geschat op ongeveer 600 miljoen euro.
- 1973 - Pauls zoon Pablito Picasso pleegt zelfmoord.
- Boisgeloup is sinds de dood van Olga Koklova in 1954 weer in bezit van de Picasso's. Zoon Paul erft het huis.
- 1975 - Paul Picasso overlijdt. Zijn kinderen Marina en Bernard worden nu erfgenaam en krijgen ieder een achtste van de erfenis. Bovendien erft Bernard Boisgeloup en Marina Villa La Californie.
- Maya, Claude en Paloma worden alsnog als wettige erfgenamen erkend. Ieder ontvangt een twaalfde deel. Waarde: 20 miljoen euro. Maya erft daarnaast Villa Galloise (in 2006 staat het huis te koop voor 1,2 miljoen euro).
- 1977 - zelfmoord Marie-Thérèse Walter, na een lange strijd om voor haar dochter Maya een deel van de erfenis te bemachtigen.
- Jacqueline ontvangt een kwart van de erfenis en het vruchtgebruik van Château de Vauvenargues en Mas Notre-Dame-de-Vie. Daarnaast verwerft zij een studio in Parijs.
- Voor de reproductierechten richten de erfgenamen de Société Civile Picasso op.
- 1980 - Kleindochter Marina wil haar deel van de reproductierechten voor 22,5 miljoen dollar verkopen en spant tevergeefs een rechtszaak aan tegen de andere erfgenamen. De rechten blijven bij één rechtspersoon. Jaarlijks kunnen de erfgenamen ruim één miljoen dollar verdelen.
- 1986 - Jacqueline pleegt zelfmoord in Mas Notre-Dame-de-la-Vie. Haar dochter Catherine Hutin erft het huis. In 1996 staat het te koop voor 4 miljoen euro.

tekst en foto's **Andy Arnts**

